

предмету кримінології даний метод, переважно включене відкрите нестандартизоване спостереження, може бути застосований особами, які поєднують наук.-дослідницьку та практ. д-ть у правоох. або судових органах.

Орг.ю формою стат. спостереження масових явищ, що охоплюються предметом кримінології, виступає звітність про результати д-ті органів держ. влади, у першу чергу, правоох. та судів, а також органів місцевого самоврядування, інших установ, організацій, підприємств. Сутність її полягає в тому, що кожна установа за єдиними бланками, передбаченими відпов. інструкціями, у визначені законом строки надає своєму вищому органу та органу держ. статистики відомості про результати своєї д-ті.

У результаті спостереження стат. виникають такі документальні джерела кримін. інформації, як крим. статистика; статистика про соц.-демографічні, соц.-екон. явища; статистика про супутні фактори (адміністративних та дисциплінарних правопорушень та осіб, які їх вчинили; кількості осіб, що обліковуються наркологічними, психоневрологічними диспансерами тощо).

© О. Одинцова, 2017

СПОСТЕРЕЖЕННЯ СТАТИСТИЧНЕ

Планомірний, наук. орг. збір даних про явища і процеси сусп. життя шляхом реєстрації по заздалегідь розробленій програмі спостереження. Іншими словами, мова йде про такий наук. метод, який полягає в безпосередньому сприйнятті кримін. інформації власне самим дослідником.

Вимоги, що висуваються до стат. спостереження:

- факти (події, явища), за якими здійснюється стат. спостереження, повинні мати наук.-практ. цінність та висвітлювати важливі явища і процеси соц.-екон. і прав. життя суспільства;

- оскільки сусп. явища знаходяться у постійній зміні й розвитку та мають різний якісний стан, стат. спостереження повинне забезпечувати збір масових даних, в яких відбивається вся сукупність фактів. Неповнота зведень про досліджувані процеси призведе до помилкових висновків з результатів аналізу;

- стат. спостереження повинно бути зорієнтоване на збирання не тільки інформації, яка безпосередньо характеризує досліджуваний об'єкт, а й такої, що сприяє зміні його стану. Отже, дані спостереження повинні бути повними. Під повнотою даних розуміють повноту просторового охоплення одиниць досліджуваної сукупності, істотних сторін явищ, а також повноту охоплення у часі;

- інформація, яка одержана внаслідок стат. спостереження, повинна мати вірогідний характер. При цьому, всі отримані дані підлягають ретельній і всебічній перевірці на предмет їх якості та правдивості;

- стат. спостереження повинно здійснюватися тільки на наук. основі та по заздалегідь розробленій програмі;

- дані, що отримані в результаті стат. спостереження, повинні бути порівнювані.

Вимоги, що висуваються до дослідника, під час організації та проведення стат. спостереження:

- забороняється втручання дослідника в процеси, що вивчаються;

- дослідник повинен завжди пам'ятати про свій морал. обов'язок не завдати шкоди своїми діями особам, за якими він спостерігає;
- дослідник повинен дотримуватися припустимого ступеню інтеграції з особами, за якими спостерігає. Він не повинен приймати участь в аморал. та протиправ. їх діях. Це є неприпустимим з позицій моралі та закону.

Види кримін. спостереження.

1. Включене – спостереження, при якому дослідник пізнає певні факти, події, ситуації та процеси, перебуваючи серед діючих осіб. Він змішується з певною групою і немов би стає одним з її членів. Але неприпустимо щоб кримінолог входив до складу злоч. групи або злоч. організації з метою проведення наук. дослідження. В кримінології таке спостереження допускається для вивчення причин та умов, що сприяють злочинам, особливостей докрим. та посткрим. поведінки окремих категорій осіб, наприклад, неформальних груп молоді з антигром. спрямованістю, осіб, які були судимими тощо. Ефект. є включене спостереження в якості працівника правоох. органу, тому для кримінолога важливим є досвід практ. роботи в правоох. органах та судах.

2. Невключене – спостереження, при якому факти, події, ситуації та процеси фіксуються немов би поза середовищем, де вони відбуваються. Шляхом такого спостереження вивчаються особи злочинця, потерпілого, різноманітні криміноген. фактори, особливості мотивації поведінки окремих осіб.

До організаційних форм проведення стат. спостереження відносяться звітність і спеціальне організоване стат. спостереження.

Звітність – це така форма стат. спостереження, яка характеризує систему взаємопов'язаних показників, які дають змогу одержати дані наслідків д-ті правоох. органів по протидії злоч-ті за звітний період, і періодично подається у вигляді встановлених за-вом звітних документів (стат. звітів) стат., контролюючим та вищим органам за підписом осіб, які відповідають за своєчасне подання і вірогідність цих даних.

Але у реальній дійсності не усі сусп. явища і процеси, що пов'язані зі злоч-тю, можна охопити стат. звітністю. Є такі сфери д-ті суспільства, які можна встановити лише шляхом опитування громадян (наприклад, особливості детермінації окремих видів злочинів). Для одержання даних, які не відображені в звітності, здійснюються спеціально орг. стат. спостереження. До спеціально орг. стат. спостережень належать переписи, різні види опитувань, одноразові обліки, несутільне обстеження.

© М. Фіалка, 2017

Стан злочинності

Категорія, що відображає узагальнену характеристику усіх показників злоч-ті.

Стан злоч-ті оцінюється за допомогою ряду абсолютних та відносних показників. До абсолютних показників стану злоч-ті належать дані, які характеризують злоч-ть в цілому, та її основні елементи, а саме: кількість зареєстрованих злочинів; кількість виявлених осіб, що вчинили злочини; кількість осіб, засуджених за вчинення злочинів; кількість осіб, які потерпіли